

Open your mind. LUT.

Lappeenranta **University of Technology**

Teräsrakentamisen T&K-päivät – 28.-29.5.2013

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

Lujista rakenneputkista valmistettavien liitosten kestävyys

Niko Tuominen
Lappeenranta University of Technology
Laboratory of Steel Structures

Sisältö

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

- Tausta ja tavoitteet
- Tutkimuksessa käytetyt materiaalit
- Kokeellinen tutkimus ja numeeriset analyysit
- Tulosten vertailu nykyisiin mitoitusohjeisiin

Tausta ja tavoitteet

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

- Tutkimus kuuluu Fimecc Oy:n LIGHT- tutkimusohjelmaan
- Tutkimuksessa käytetty Ruukki Oy:n rakenneputkia sekä ESAB Oy:n hitsauslisäaineita
- Nykyiset suunnitteluohjeet (EC3) eivät edesauta lujien terästen käyttöä hitsatuissa rakenneputkiliitoksissa
  - Vähennyskerroin (0,9)
  - a-mittavaatimus (S460: $a=1,53t$ & S355: $a=1,11t$)
- Tavoitteena tutkimuksessa on tarkastaa suunnitteluohjeiden vaatimukset lujille rakenneputkiliitoksille (S420 & S460)

Tutkimuksessa käytetyt materiaalit

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

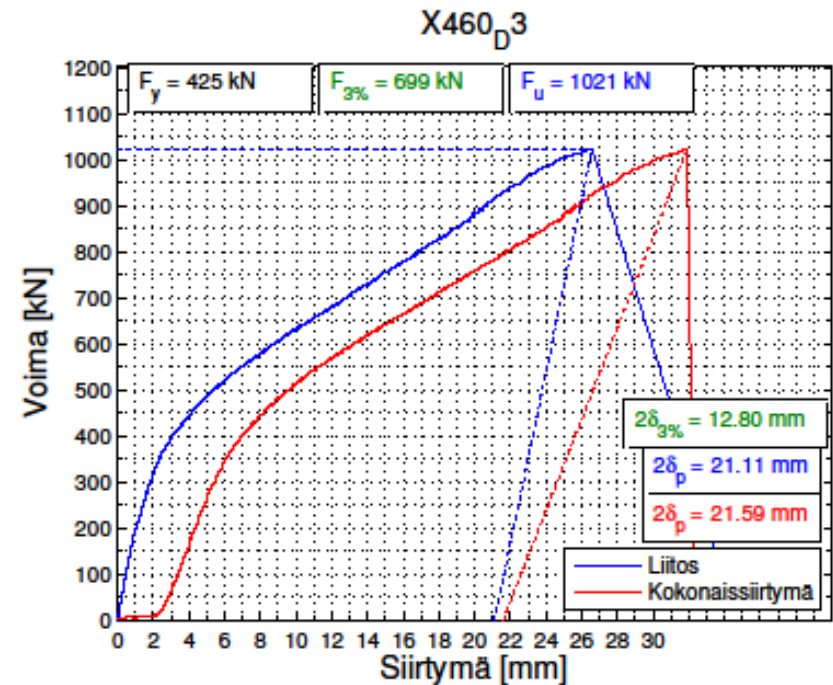
- Tutkimuksessa on käytetty Ruukin S420 & S460 lujuuden rakenneputkia
- Lisäaine S420 rakenneputkien testauksessa vaihteli ylilujasta tasalujaan lisäaineeseen
- S460 liitokset tehtiin käyttäen tasalujaa lisäainetta (ESAB OK Aristorod 12.63)
- S460 lujuusluokasta X- ja K-liitoksia

Kokeellinen tutkimus ja numeeriset analyyisit

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

- Liituskokeet tehty siirtymäohjattuna
- Liituskokeet suurimmalta osin kylmäkokeita (-40°C)
- Voiman ohella liitoksen ja sylinterin siirtymät mitattiin

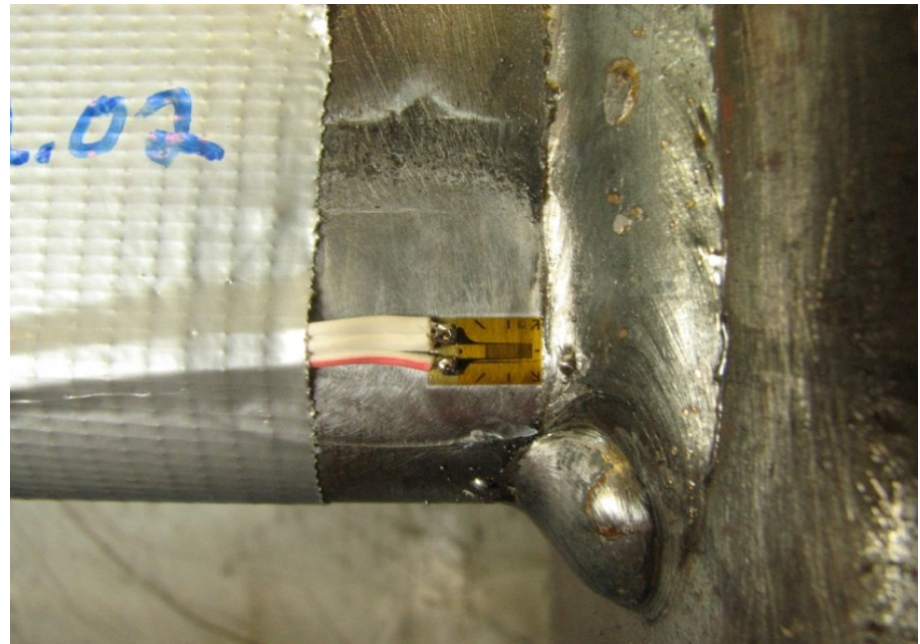
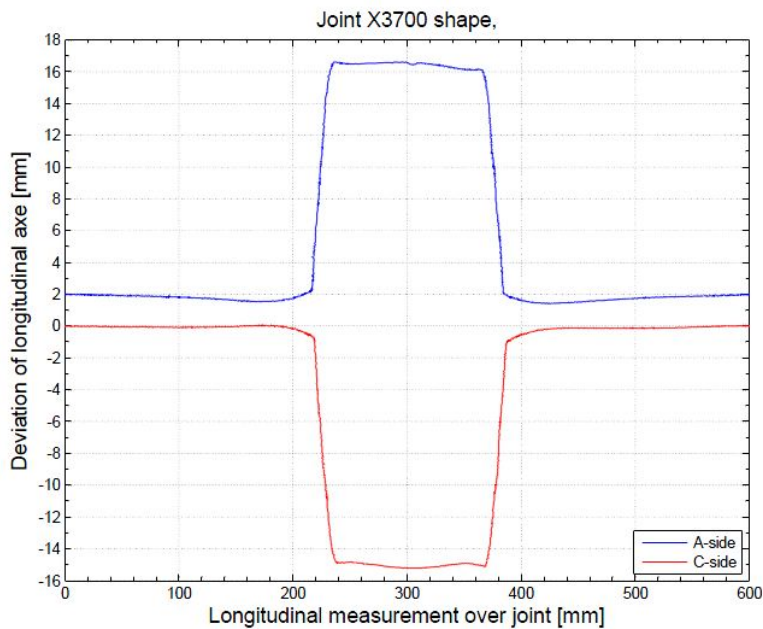

Kokeellinen tutkimus ja numeeriset analyysit

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

- Venymäliuska sijoitettiin kohtaan, jossa murtuma ennakoitiin tapahtuvan
- 2 eri a-mitan kokoa samoilla putkidimensiolla sekä a-mittakokeita

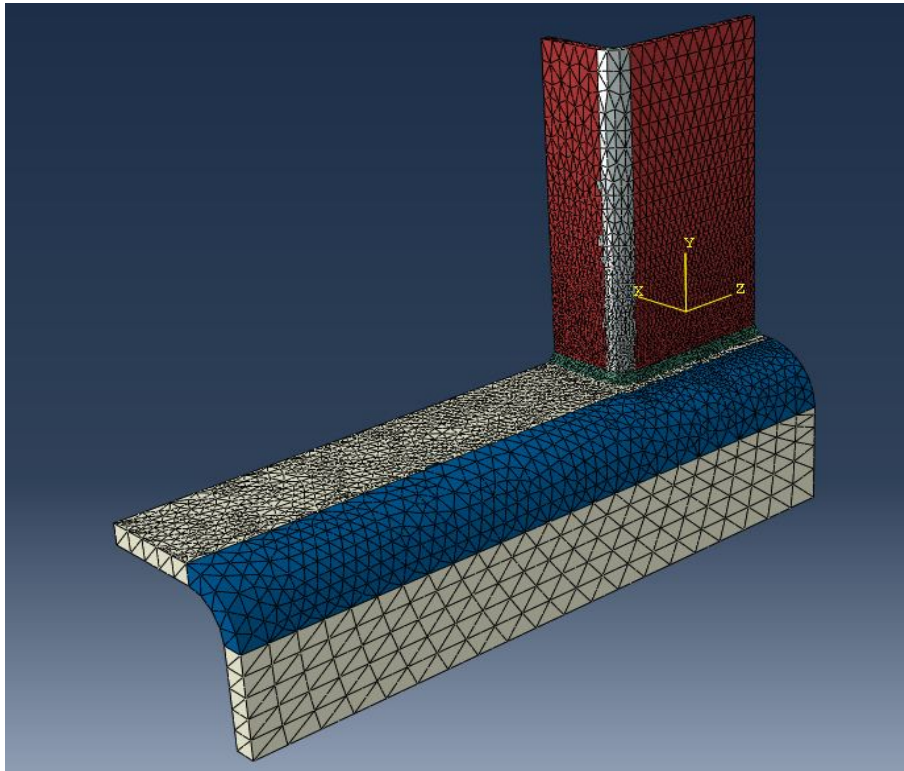

Kokeellinen tutkimus ja numeeriset analyytit

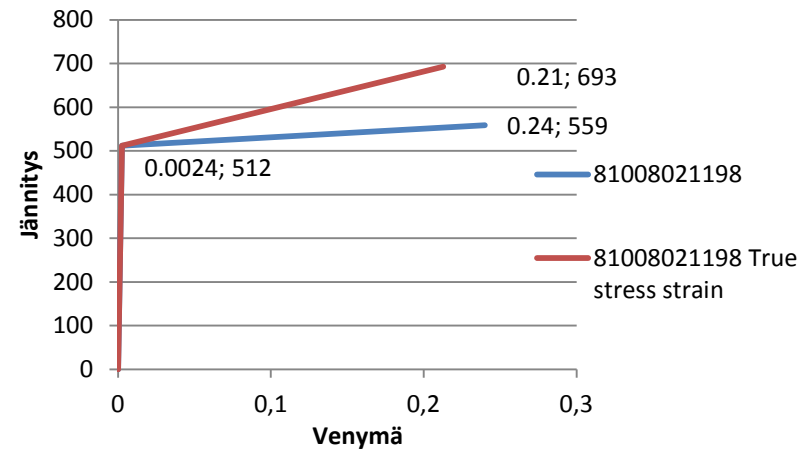

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

- FEM-mallinnuksella tutkittiin liitoksen jännityksien ja venymien kehittymistä
- FEM-mallien materiaalmallit muodostettu aineistodistusten arvoista "true stress-true strain" arvoiksi

81008021198

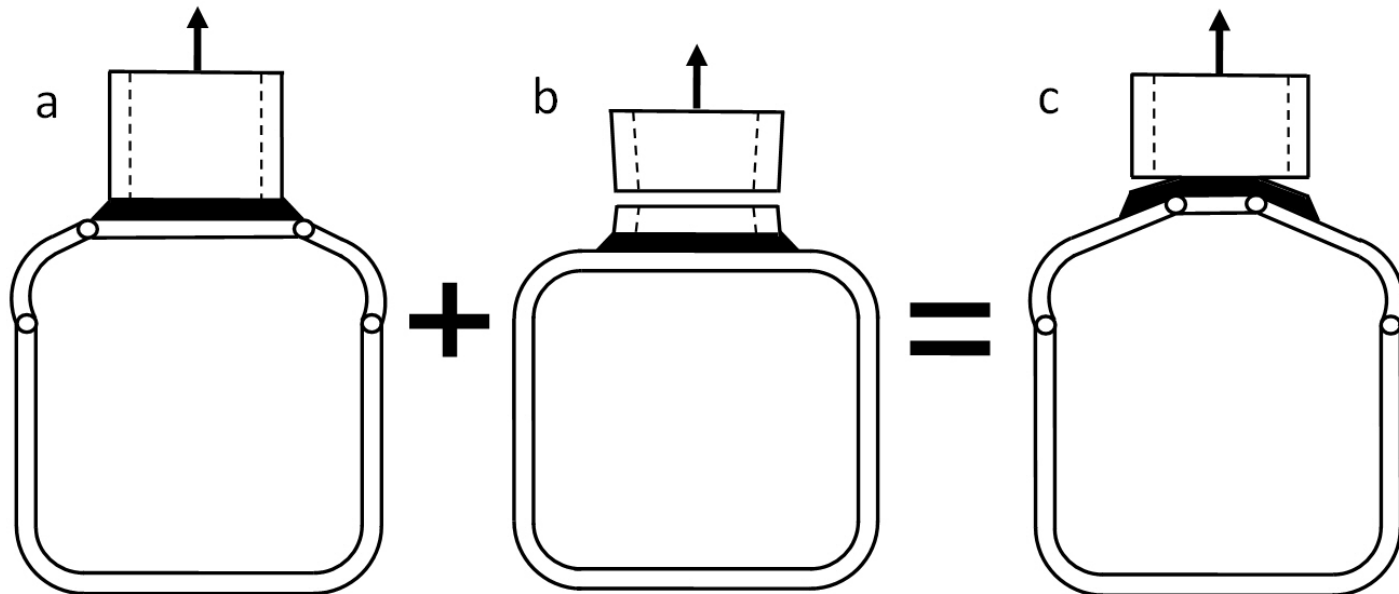

Tulosten vertailu nykyisiin mitoitussohjeisiin

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

- Liitoskokeiden tuloksia verrattiin nykyiseen EC3 mitoitussohjeeseen sekä sovelletulla myötöviivateorialla laskettuihin arvoihin
- Nykyinen EC3 laskentamalli perustuu myötöviivateoriaan mutta myötönivelten oletetaan muodostuvan aina vain toiseen liitoksen komponenttiin (a tai b)
- Sovellettu myötöviivateoria laskentamalli ottaa molempien liitoksen komponenttien myötäämisen huomioon samanaikaisesti sekä huomioi hitsin koon (c) -> ”yleinen” vauriomuoto yleistyy teräslujuuden kasvaessa

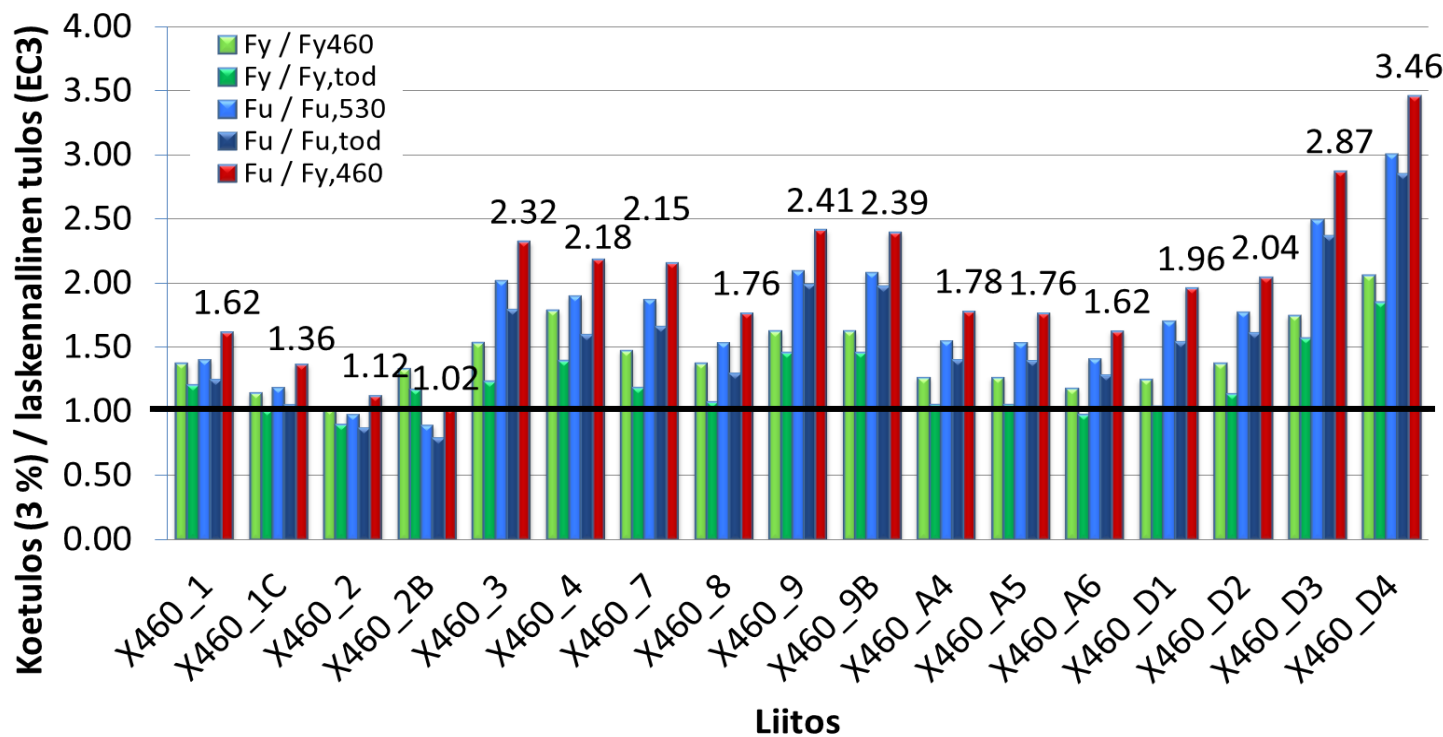
Koetuloksien vertaaminen EC3 laskettuihin kapasiteetteihin

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

Maksimikapasiteetti on voima liitoksen murtuessa tai kun liitoksen siirtymä saavuttaa 3% * paarten korkeudesta

- **Punainen pylväs** kuvaa kokeen murtolujuuden ja materiaalin nimellisellä myötölujuudella laskettua liitoksen kapasiteetin suhdetta
- **Tummansininen pylväs** kuvaa kokeen murtolujuuden ja materiaalin todellisella murtolujuudella laskettua liitoksen kapasiteetin suhdetta

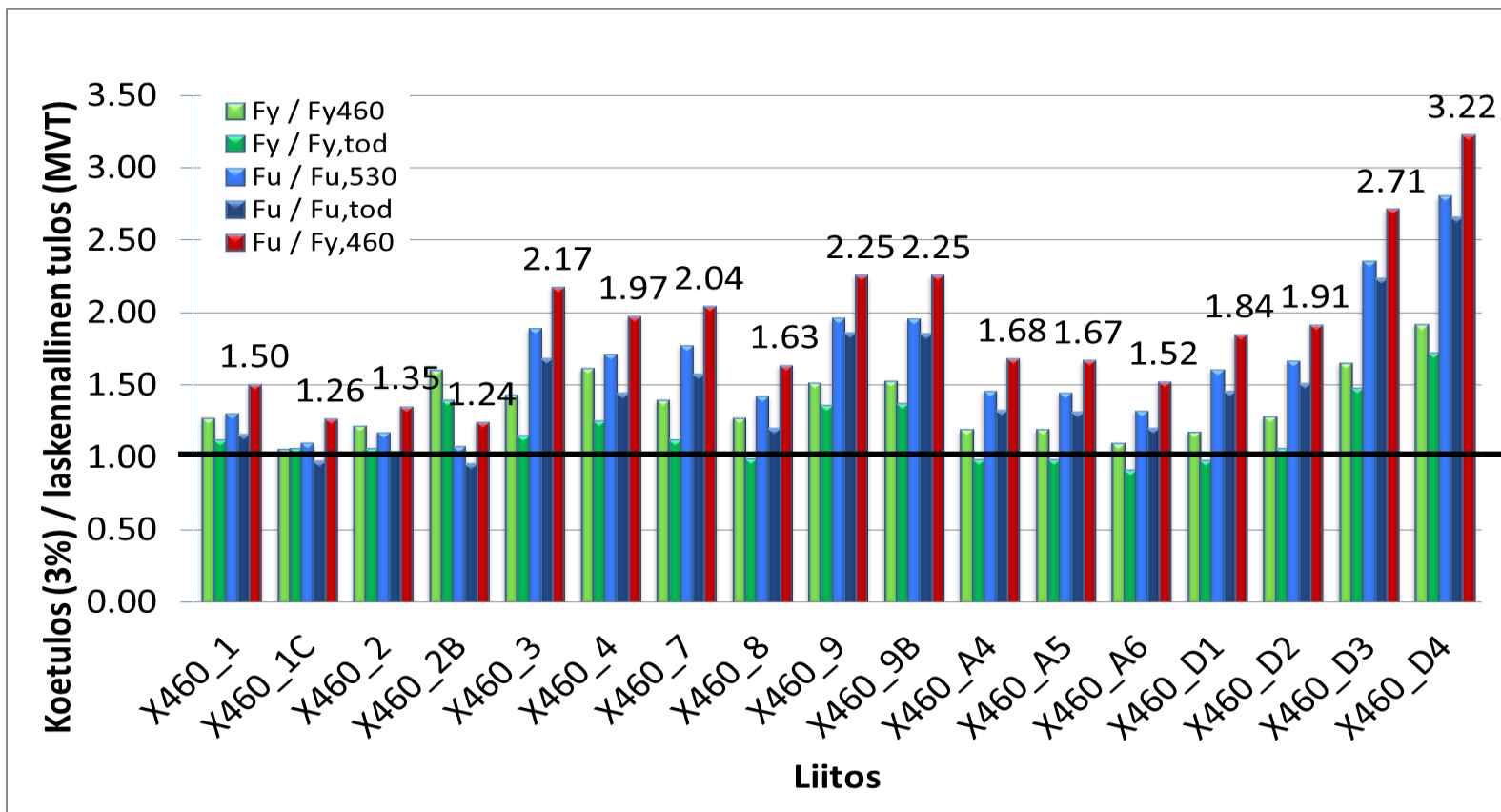

(* Xiao-Ling Zhao, Deformation limit and ultimate strength of welded T-joints in cold-formed RHS sections, 2000)

Koetuloksien vertaaminen sovelletulla myötöviivateorialla laskettuihin kapasiteetteihin

- **Punainen pylväs** kuvaa kokeen murtolujuuden ja materiaalin nimellisellä myötölujuudella laskettua liitoksen kapasiteetin suhdetta
- **Tummansininen pylväs** kuvaa kokeen murtolujuuden ja materiaalin todellisella murtolujuudella laskettua liitoksen kapasiteetin suhdetta

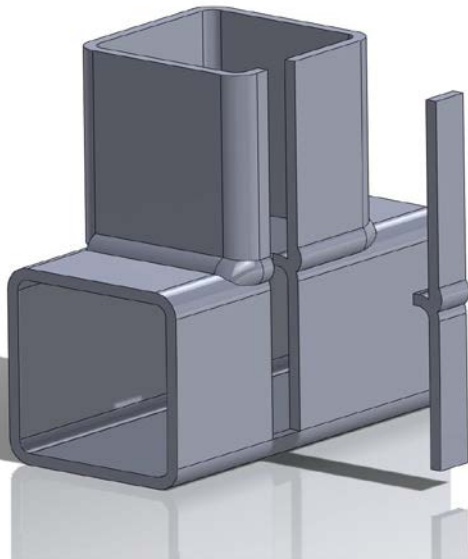

Hitsin yli vetokoekappaleet

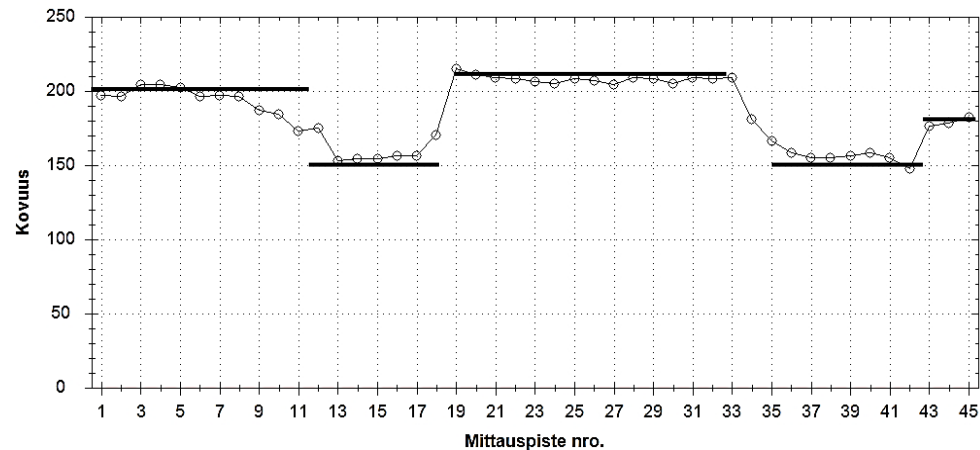
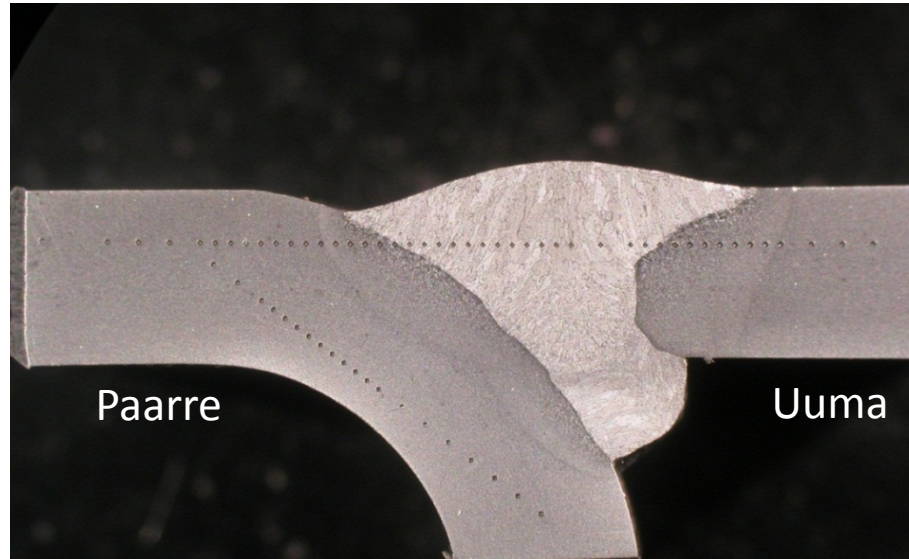
Kovuusjakauma liitoksen yli

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

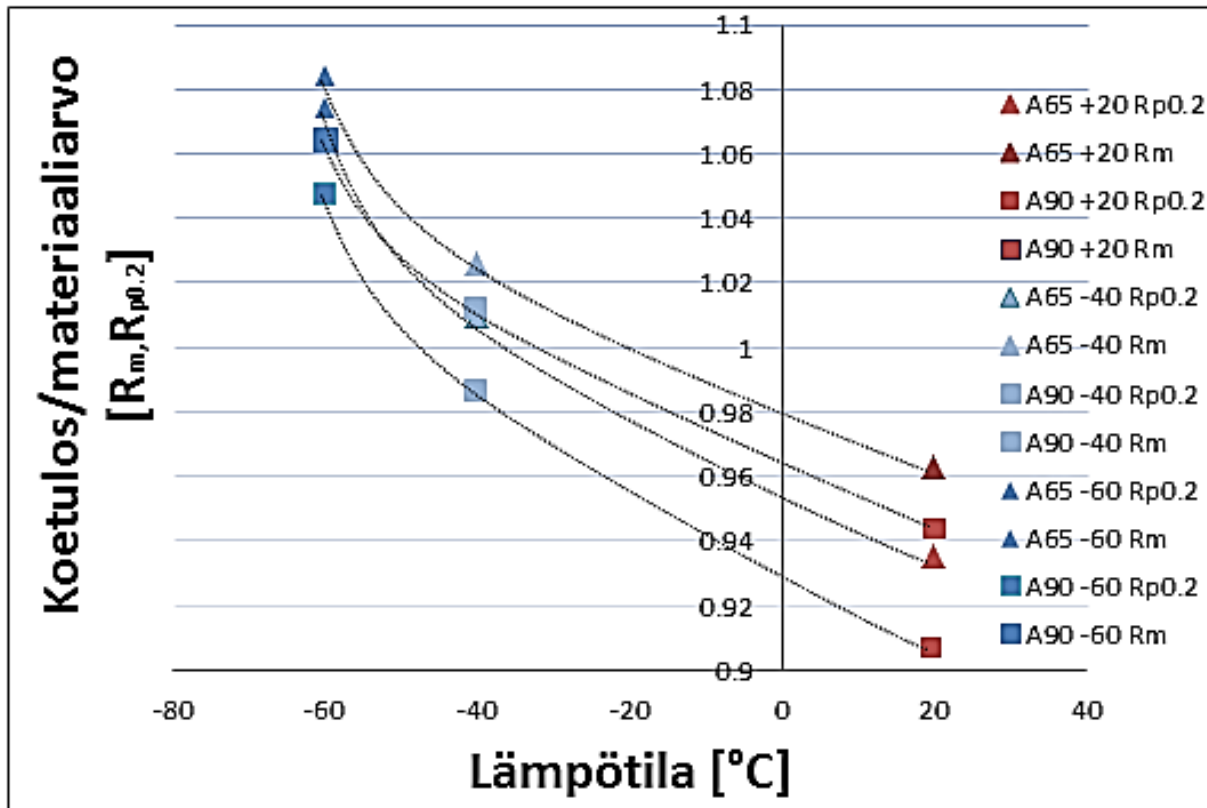
Vetokoekappale irrotettu hitsausparametrien testaukseen tarkoitetusta koekappaleesta. Käytetty 2 eri lämmöntuontia

Vetokoekappaleiden vertailu

- Kahdella eri lämmöntuonnilla tehdyt vetokoekappaleet rikottiin 3 eri lämpötilassa
- Vertailu tehty vetokoetuloksen myötö- ja murtolujuuden sekä perusmateriaalin myötö- ja murtolujuuden välillä

Vetokoekappaleet

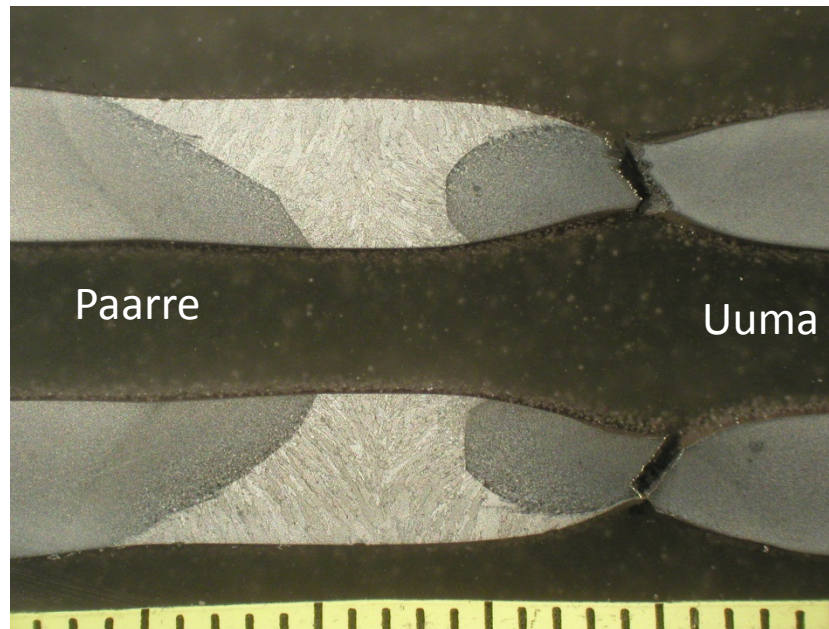

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

Leikkauspinta

Hie murtumasta

Paarre

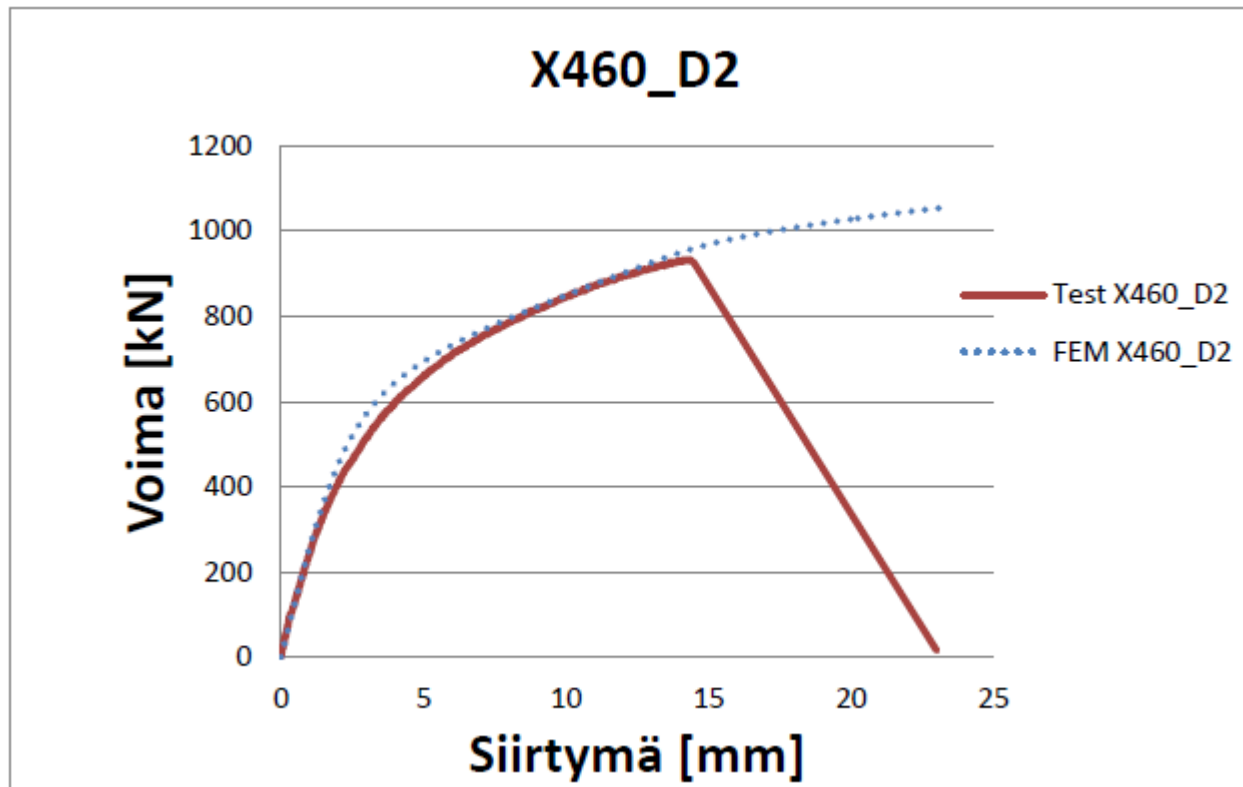
Uma

Murtuma hitsin rajaviivalla, uumasauvan puolella

FEM-mallit

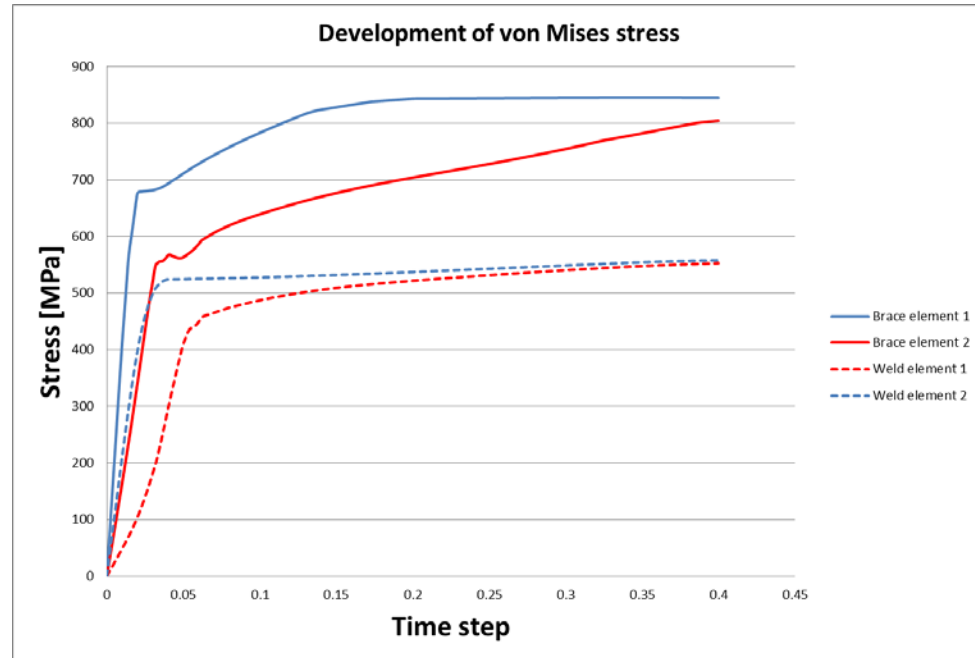
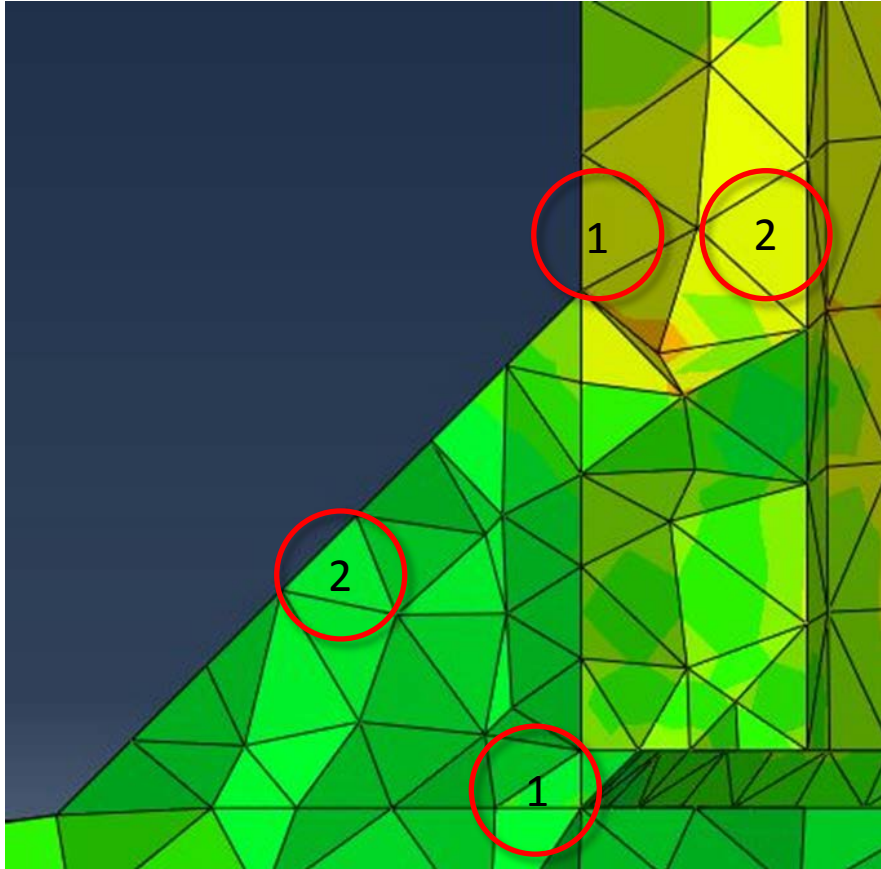
- Osasta liitoksia tehtiin FEM-mallit, joista ensin selvitettiin materiaalmallien toimiminen vertaamalla koetuloksia FEM-mallin tuloksiin

FEM-mallit

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

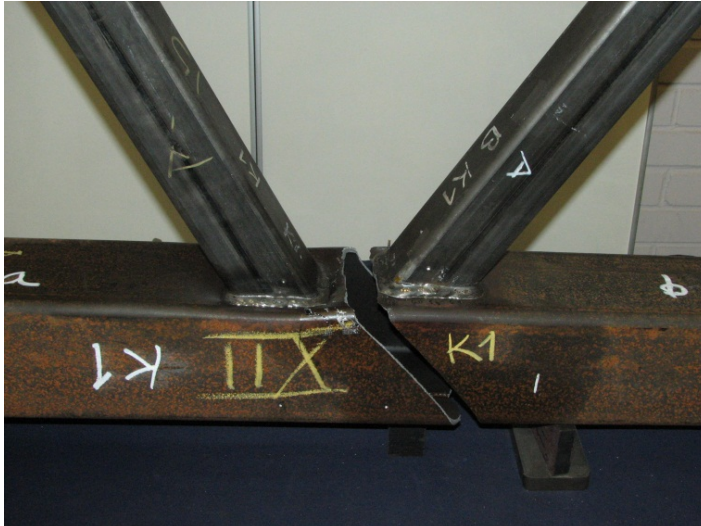

K-liitokset

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

- K-liitoksia tehtiin 3 kpl, joilla tutkittiin vapaavälisen K-liitoksen vapaavälin vaikutusta kapasiteettiin sekä eri kokoisen pienahitsin käyttöä eri kohdissa liitosta

Johtopäätöksiä

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology

- Testituloksista saatiin usein paljon suurempia kapasiteetin arvoja kuin mitä mitoitusohjeet ennustavat
- Siirtymäkapasiteettiakin liitoksilta löytyi
- Liitokset, joiden muodonmuutoskyky oli hyvä, saivat huomattavasti parempia tuloksia kuin jäykät liitokset (paksu paarre tai tasaleveä liitos) suhteessa EC3
- Vauriomuodot usein eri kuin mitoitusohjeen ennustama vauriomuoto ja ”yleinen” – vauriomuoto yleistyi
- A-mittavaatimus ylimitoitettava koska hitsin hajoamista ei esiintynyt
- A-mitan koko vaikutti vauriomuotoon kahdella samoista komponenteista tehdyillä liitoksilla
- Koska pienahitsi ei ollut kriittinen ja yleinen vauriomuoto yleistyi voidaan olettaa, että hitsauksen aiheuttama pehmeneminen lisääntyy teräslujuuden kasvaessa eikä suuremmalla a-mitalla ole siinäkään suhteessa tarvetta

Jatkotutkimusta

- K-liitokset
- Täydentäviä X-liitoksia (S460)
- Cidect- ja Ruoste-projektit (S420->S960)
- Sinkityt

Open your mind. LUT.
Lappeenranta University of Technology